

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. K. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. sausio 31 d. Nr. 242-39

Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. K. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. spalio 7 d. įvyko eismo įvykis (toliau – įvykis), kurio metu dėl automobilio, kurio valdytojų civilinė atsakomybė buvo apdrausta draudiko, vairuotojo kaltės buvo sugadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „BMW 320D“ (toliau – automobilis).

2017 m. spalio 10 d. draudiko atstovas atliko sugadinto automobilio apžiūrą ir surašė transporto priemonės techninės apžiūros aktą. Draudikas, vadovaudamasis draudiko atstovo atliktos apžiūros duomenimis ir remdamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 14 punktu, nustatė, kad automobilio remontuoti nėra tikslinga. Atsižvelgdamas į tai, draudiko ekspertas 2017 m. lapkričio 6 d. elektroniniu paštu pareiškėją informavo, jog yra nustatyta 10 648 Eur žala dėl automobilio sunaikinimo.

Iš 2017 m. lapkričio 3 d. draudiko eksperto sudarytos Išvados apie transporto priemonės likutinę vertę matyti, kad draudiko ekspertas nustatė 16 100 Eur vardinę automobilio vertę ir 5 462 Eur likutinę vertę. Atsižvelgiant vardinės ir likutinės verčių skirtumą, buvo apskaičiuota 10 648 Eur žala dėl automobilio sunaikinimo. Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko eksperto nustatyta automobilio rinkos verte iki sunaikinimo, draudiko ekspertui 2017 m. lapkričio 17 d. elektroniniu paštu pateikė prašymą „perskaičiuoti žalą, atsižvelgiant į pateiktų portalų „autoplius.lt“, „http://bimmer.work“ ir „mobile.de“ duomenis“ (pareiškėjas draudiko ekspertui pateikė nuorodas į internete skelbiamą informaciją apie parduodamus automobilius).

Draudiko ekspertas 2017 m. lapkričio 17 d. elektroniniu laišku pareiškėją informavo, kad, atsižvelgiant į pareiškėjo pateiktus duomenis apie parduodamų automobilių kainas, 2017 m. lapkričio 17 d. buvo sudaryta nauja Išvada apie transporto priemonės likutinę vertę, kurioje nurodyta, jog automobilio vardinė vertė yra 16 750 Eur, o likutinė – 5 672 Eur. Draudiko ekspertas pareiškėjui pateikė paaiškinimus, kad automobilio rinkos vertė buvo pakoreguota, remiantis pareiškėjo pateiktais duomenimis apie automobilio palyginamuosius modelius, t. y. „papildomai atlikta korekcija dėl 360 laipsnių kameros ir sportinių sėdynių“.

Nesutikdamas su draudiko apskaičiuota žala dėl automobilio sunaikinimo, draudikas kreipėsi į UAB „Nepriklausomų ekspertų agentūra“, šios bendrovės vertintojas 2017 m. lapkričio 23 d. sudarė Transporto priemonės vertinimo ataskaitą (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Vertinimo ataskaita). Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad automobilio rinkos vertė yra 19 082 Eur. Draudiko ekspertas, gavęs Vertinimo ataskaitą, pakoregavo 2017 m. lapkričio 17 d. atliktą automobilio rinkos ir likutinės verčių skaičiavimą ir sudarė trečią Išvadą apie transporto priemonės likutinę vertę. Joje nurodė, kad automobilio rinkos vertė yra 17 800 Eur, o likutinė vertė – 6 028 Eur. Draudiko vertinimu, žalos dėl automobilio sunaikinimo, kuri buvo apskaičiuota pagal automobilio rinkos ir likutinės verčių skirtumą, dydis yra 11 772 Eur.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko nustatyta žala dėl automobilio sunaikinimo, kreipimesi į Lietuvos banką nurodė, kad, atsižvelgiant į tai, jog draudikas nesilaikė draudimo sutartyje nustatytų žalos nustatymo sąlygų ir ne vieną kartą perskaičiavo žalą dėl automobilio sunaikinimo, pareiškėjas privalėjo kreiptis į turto vertintoją dėl tikslaus žalos dydžio nustatymo. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas prašė įpareigoti draudiką išmokėti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis apskaičiuotą draudimo išmoką. Pareiškėjas nurodė, kad draudiko neišmokėtos draudimo išmokos dalis yra 1 282,08 Eur. Pareiškėjas taip pat draudikui kėlė reikalavimą atlyginti jo patirtas 150 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas.

Atsiliepime dėl pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių ir pateikto reikalavimo draudikas nurodė, kad, administruodamas įvykį, vadovavosi Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ), Taisyklių ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101 (toliau – Įsakymas) patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos (toliau – Instrukcija) nuostatomis. Draudikas teigė, kad įvykis buvo administruojamas pagal draudiko su įvykio kaltininku sudarytą transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį ir žala dėl automobilio sunaikinimo buvo nustatyta, vadovaujantis sutartinius santykius reglamentuojančiais teisės aktais, nustatančiais žalos turtui įvertinimo sąlygas. Atsižvelgdamas į tai, draudikas pabrėžė, kad pareiškėjo teiginiai, jog draudikas nesilaikė draudimo sutarties sąlygų, yra nepagrįsti.

Draudikas nurodė sutinkantis su pareiškėjo teiginiais, kad žalos dėl automobilio sunaikinimo dydis buvo kelis kartus patikslintas, tačiau, draudiko teigimu, „tai yra normali praktika“. Draudikas nurodė, kad „pareiškėjas išsakė pastabas dėl automobilio komplektacijos, todėl draudikas tikslino nuostolio dydį ir siekė parinkti tokius rinkos pavyzdžius, kurie maksimaliai atitinka pareiškėjo automobilį.“

Nesutikdamas su pareiškėjo pateiktoje Vertinimo ataskaitoje nurodytais duomenimis, draudikas teigė, kad Vertinimo ataskaita neturi išankstinės įrodomosios galios ir turi būti vertinama kartu su draudikui pateiktų įrodymų visuma. Draudiko teigimu, turto vertintojas „parinkdamas vertinimui objektus, susiaurino palyginamųjų objektų paieškos kriterijus ir dėl šios priežasties paieškos sistemoje nebuvo išfiltruoti visi tinkami skelbimai, minėtam rinkos vertinimui atlikti“, „filtruojant skelbimus, buvo vertinami atrinkti brangesni lyginamieji objektai“. Draudikas taip pat teigė, kad, siekdamas nustatyti automobilio rinkos vertę, „atrinko transporto priemones pagal platesnį paieškos kriterijų sąrašą“, taip pat atsižvelgė į automobilio įrangą, parinko „maksimaliai panašius palyginamuosius objektus“ ir vadovavosi duomenimis apie geresnės komplektacijos nei pareiškėjo automobilis parduodamų automobilių kainas. Draudikas taip pat teigė, kad „vertindamas įrangos skirtumus koregavo transporto priemonės rinkos vertę į didesnę (2–10 proc. ribose) ir taikė Instrukcijoje nurodytus automobilio vertės korekcijos koeficientus.“

Draudikas pabrėžė, kad „pareiškėjo automobilio rida yra galimai klastojama“. Draudikas nurodė, kad buvo nustatyta, jog 2015 m. spalio mėnesį „fiksuota automobilio rida yra 207 712 km, tačiau įvykio dieną skydelyje fiksuojama tik 42 374 km rida“. Draudiko teigimu, „tai galimai buvo daroma, siekiant padidinti automobilio rinkos vertę.“ Draudikas nurodė, kad vadovavosi duomenimis apie galimą realią automobilio ridą 2017 metais. Draudikas pabrėžė, kad rėmėsi duomenimis apie parduodamų automobilių, kurių rida yra netgi mažesnė nei pareiškėjo automobilio rida 2015 metais, kainas.

Draudiko įsitikinimu, turto vertintojas dirbtinai parinko didesnę vertę turinčius objektus, todėl draudiko eksperto parinkti lyginamieji objektai yra tikslesni ir pagrindžiantys realią automobilio rinkos vertę.

Draudikas taip pat pabrėžė, kad jam nekyla pareiga atlyginti pareiškėjo reikalaujamų 150 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų, nes, draudiko teigimu, pareiškėjas į turto vertintoją kreipėsi draudikui nepriėmus sprendimo apie žalą dėl automobilio sunaikinimo. Draudikas teigia

tinkamai ir laiku vykdęs įvykio administravimo veiksmus, bendradarbiavo su pareiškėju, siekiant nustatyti tikslią žalą dėl automobilio sunaikinimo. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė, kad pareiškėjo patirtos turto vertintojo samdymo išlaidos nebuvo būtinos. Be to, draudiko teigimu, remiantis TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalimi, nukentėjęs trečiasis asmuo į turto vertintoją turi teisę kreiptis savo iniciatyva ir lėšomis, o draudikas privalo atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas tik tuo atveju, jei jis nevykdo pareigos per 3 darbo dienas nuo nukentėjusio trečiojo asmens pretenzijos dėl padarytos žalos pateikimo apžiūrėti sugadintą transporto priemonę. Draudikas teigia nesivadovavęs Vertinimo ataskaita „dėl jos nekorektiškumo“.

Remdamasis atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytomis aplinkybėmis, draudikas konstatavo, kad pareiškėjo reikalavimas dėl papildomos draudimo išmokos mokėjimo ir turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo negali būti tenkinamas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija), 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti mokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitos duomenis, ir atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas.

Dėl draudiko atsisakymo vadovautis Vertinimo ataskaitos duomenimis apie automobilio rinkos vertę pagrįstumo

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes dėl automobilio rinkos vertės pagal Vertinimo ataskaitos duomenis apskaičiavimo, pažymėtina, kad pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką nurodė, jog draudikas, nustatydamas automobiliui dėl įvykio padarytą žalą, nesivadovavo transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties nuostatomis, reglamentuojančiomis žalos turtui nustatymo tvarką, ir keletą kartų keitė žalą dėl automobilio sunaikinimo dydį. Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjo reikalavimu mokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitos duomenis, teigė, kad turto vertintojo nustatyta automobilio rinkos vertė nėra tiksli.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos nustatymo sąlygos įtvirtintos TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte, nustatančiame, kad nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis draudiko įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus. Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad žalą dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio.

Nagrinėjamu atveju Lietuvos bankui pateikti dokumentai patvirtina, kad draudikas, vadovaudamasis TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalimi ir Taisyklių 13 bei 14 punktais, 2017 m. lapkričio 3 d. nustatė žalą dėl automobilio sunaikinimo, tačiau ji 2017 m. lapkričio 17 d. ir 2017 m. gruodžio 1 d. buvo perskaičiuota pareiškėjui pateikus papildomus žalos dydį pagrindžiančius įrodymus. Svarbu pažymėti, kad, atsižvelgiant į pareiškėjo pateiktos Vertinimo

ataskaitos duomenis, 2017 m. gruodžio 1 d. draudiko eksperto parengtoje Išvadoje apie transporto priemonės likutinę vertę yra nurodyta 17 800 Eur automobilio rinkos vertė, o Vertinimo ataskaitoje – 19 082 Eur automobilio rinkos vertė.

Pažymėtina, kad TPVCAPDĮ ir Taisyklių sąlygos automobilio rinkos vertės apskaičiavimo nereglamentuoja, todėl automobilio rinkos vertės nustatymui yra taikytinos Įsakymu patvirtintos Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos (toliau – Tvarka) nuostatos. Tvarkos 8 punkte nustatyta, kad transporto priemonės vidutinė rinkos vertė – tam tikros markės, modelio ir komplektacijos neapgadintos (nesužalotos) transporto priemonės rinkos vertė, nustatyta rinkos kainų tyrimo metodais arba pagal Instrukcijoje pateiktą skaičiavimo metodiką. Instrukcijos 5 punkte yra įtvirtinta nuostata, kad transporto priemonių vidutinė rinkos vertė pirmiausia turi būti nustatoma lyginamosios vertės metodu ir nustatant transporto priemonės vertę rinkoje, lyginamos tapačių transporto priemonių sandorių kainos. Atsižvelgiant į šias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad, nustatant automobilio rinkos vertę, turi būti vertinami tapatūs automobiliai, t. y. panašios komplektacijos, panašaus nusidėvėjimo ir kitų parametrų automobiliai.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad nagrinėjamu atveju tiek draudiko ekspertas, tiek turto vertintojas, nustatydami automobilio rinkos vertę, taikė lyginamosios vertės metodą, tačiau draudikas, nesutikdamas su turto vertintojo nustatyta automobilio rinkos verte, iš esmės teigė, kad turto vertintojas nesivadovavo duomenimis apie tapačių automobilių kainas ir „dirbtinai parinko didesnę vertę turinčius objektus“. Draudikas taip pat pabrėžė atlikęs išsamesnę ir tikslesnę parduodamų tapačių automobilių sandorių kainų analizę.

Siekdamas pagrįsti savo teiginius, kad atliko tikslesnę palyginamųjų objektų analizę, draudikas paaiškino, kad turto vertintojas, rinkdamas automobilio rinkos vertei nustatyti reikšmingus duomenis, „filtruodamas skelbimus, vertino atrinktus brangesnius lyginamuosius objektus“ ir vadovavosi šiais minėtų objektų paieškos kriterijais: „automobilio modelis „BMW 320D“, pagaminimo metai 2012 m., variklio galingumas (nuo 130 iki 140 kw), kėbulo tipas sedanas, „Head-Up Display“ – projekcija ant priekinio stiklo, navigacijos įranga, sportinės sėdynės, „Xenon“ žibintai, dyzelinis variklis, odinis salonas, parkavimo kamera, automatinė pavarų dėžė.“ Draudikas, siekdamas pagrįsti draudiko eksperto nustatytą automobilio rinkos vertę, nurodė, kad draudiko ekspertas „atrinko transporto priemones pagal platesnį paieškos kriterijų sąrašą“, t. y. draudiko ekspertas į paieškos kriterijų sąrašą neįtraukė duomenų apie automobilio navigaciją, sportines sėdynes ir automobilio odinį saloną, taip pat vadovavosi duomenimis apie automobilio variklio galingumą nuo 135 iki 135 kw.

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad automobilio variklio galingumas yra 135 kw. Pažymėtina, kad, nors draudikas teigė, kad turto vertintojas, rinkdamas informaciją, reikšmingą automobilio rinkos vertei nustatyti, vadovavosi duomenimis apie automobilius, kurių variklio galingumas yra nuo 130 iki 140 kw, tačiau Vertinimo ataskaitoje pateiktoje Išvadoje apie transporto priemonės rinkos vertę yra pateikti duomenys apie 7 palyginamuosius objektus, kurių variklio galingumas yra 135 kw. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad draudiko eksperto surinkti duomenys apie lyginamųjų automobilių, kurių variklio galingumas yra 135 kw, kainas laikytini tikslesniais.

Atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes, kad turto vertintojas, rinkdamas informaciją, reikšmingą automobilio rinkos vertei nustatyti, vadovavosi tiksliais duomenimis apie tapačių parametrų automobilių kainas, taip „susiaurindamas palyginamųjų objektų paiešką“ ir „parinkdamas brangesnius lyginamuosius objektus“, pažymėtina, kad draudikas neginčijo, jog išvardyti kriterijai, kurių pagrindu turto vertintojas rinko duomenis apie tapačių automobilių kainas, neatitinka pareiškėjo automobilio požymių (jo komplektacijos ir kitų ypatybių). Darytina išvada, kad turto vertintojas, surinktų duomenų apie analogiškas vertinamajam automobiliui transporto priemones pagrindu nustatydamas automobilio rinkos vertės dydį, nenustatė didesnės rinkos vertės, atsižvelgiant į palyginamuosiuose objektuose nurodytus papildomus ir geresnius nei vertinamas automobilis parametrus. Remiantis nustatytais aplinkybėmis ir atsižvelgiant į

turto vertinimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad, turto vertintojas, apskaičiuodamas automobilio rinkos vertę, vadovavosi Tvarkos 8 punkto ir Instrukcijos 5 punkto reikalavimu vertinti lyginamų *tapačių* transporto priemonių sandorių kainas.

Svarbu pažymėti, kad draudiko pateikti įrodymai apie 2017 m. lapkričio 17 d. ir 2017 m. gruodžio 1 d. perskaičiuotą žalą suteikia pagrindą suabejoti draudiko eksperto atliktu palyginamųjų objektų vertinimu. Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas pagal lyginamųjų transporto priemonių sandorių kainas nustatydamas automobilio rinkos vertę neįvertino visų automobilio parametrų, t. y. neatsižvelgė į tai, kad vertinamajame automobilyje yra sumontuotos 360 laipsnių kameros ir yra sportinės sėdynės. Svarbu pažymėti, kad draudikas, pareiškėjui pateikęs informaciją apie neįvertintus automobilio kriterijus, perskaičiavo žalą dėl sunaikinimo (nustatė didesnes automobilio rinkos ir likutines vertes). Įvertinus Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad turto vertintojo taikytas automobilio rinkos vertės nustatymo principas, kai turto vertintojas vadovavosi vertinamam automobiliui maksimaliai artimų palyginamųjų objektų kainomis, laikytinas tikslesniu nei draudiko eksperto atliktas automobilio rinkos vertės nustatymas, „pasirenkant platesnį paieškos kriterijų sąrašą“ ir neįvertinant visų automobilio parametrų, reikšmingų tiksliai automobilio rinkos vertei apskaičiuoti.

Pažymėtina, kad draudikas, siekdamas pagrįsti, kad draudiko ekspertas nustatė teisingą automobilio rinkos vertę, rėmėsi argumentu, kad buvo atsižvelgta į „faktinę automobilio įrangą: navigacijos įrangą, sportines sėdynes, odinį saloną, parkavimo kamerą“. Kaip minėta, turto vertintojas, nustatydamas automobilio rinkos vertę, taip pat vertino nurodytus parametrus, o draudiko ekspertas dalį parametrų įvertinio tik gavęs pareiškėjo papildomai pateiktus duomenis apie nustatytą netikslią automobilio vertę. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudiko nurodytos aplinkybės dėl draudiko eksperto faktinės automobilio įrangos įvertinimo, kaip pagrindo vadovautis draudiko eksperto, o ne turto vertintojo atliktu automobilio rinkos vertės apskaičiavimu, yra nepagrįstos.

Atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes, kad draudiko eksperto atliktą automobilio rinkos vertės nustatymo pagrįstumą patvirtina draudiko eksperto taikytos Instrukcijos sąlygos dėl vidutinės rinkos vertės koregavimo, pažymėtina, kad Instrukcijos 8 punktas nustato, kad transporto priemonės rinkos vertė apskaičiuojama pagal vidutinę rinkos vertę, ją atitinkamai koreguojant. Svarbu pažymėti, kad Vertinimo ataskaitoje pateiktos Išvados apie transporto priemonės vertę duomenys patvirtina, kad vertintojas, kaip ir draudiko ekspertas, taip pat taikė Instrukcijos 9 punkte įtvirtintą principinę rinkos vertės apskaičiavimo formulę, vadovaudamasis šiame punkte nustatytomis sąlygomis dėl korekcijos koeficientų taikymo. Tačiau, remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nustatyta, kad draudikas, nesutikdamas su pareiškėjo reikalavimu draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitoje nurodytą automobilio rinkos vertę, iš esmės ginčijo turto vertintojo taikytus duomenis apie palyginamųjų objektų ridą, teigdamas, kad lyginamuoju metodu vertintų automobilių ridos nebuvo koreguotos pagal realią įvykio metu buvusią automobilio ridą. Minėtas aplinkybes patvirtina draudiko eksperto pareiškėjui 2017 m. gruodžio 1 d. elektroniniu paštu pateikti paaiškinimai, kad nesivadovavimo Vertinimo ataskaitos duomenimis priežastis yra „pagal Instrukciją ne kartą minėta korekcija dėl ridos“.

Draudikas, siekdamas pagrįsti nurodytas aplinkybes, kad draudiko eksperto parinkti „lyginamieji objektai yra tikslesni ir korektiškesni“, kreipimesi į Lietuvos banką nurodė, kad 2015 m. spalio mėnesį „fiksuoja automobilio rida yra 207 712 km, tačiau įvykio dieną skydelyje fiksuojama tik 42 374 km rida“. Draudikas pabrėžė, kad, pasirinkdamas Instrukcijos 9 punkte nustatytą korekcijos koeficientą, įvertinantį transporto priemonės tikrosios ir vidutinės statistinės ridos skirtumą, rėmėsi duomenimis apie realią galimą automobilio ridą 2017 metais. Draudikas taip pat pabrėžė, kad draudiko eksperto vertintų palyginamųjų objektų rida netgi „yra mažesnė nei automobilio rida 2015 metais“, todėl draudikas priėmė „geranoriškus ir į klientą orientuotus sprendimus“.

Vertinant šias draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad Vertinimo ataskaitoje pažymima, jog automobilio užfiksuota rida yra 42 374 km, o, UAB „Krasta auto“ pateiktais duomenimis, nustatyta tikroji rida yra 207 712 km. Remiantis Vertinimo ataskaitos duomenimis, nustatyta, kad vertintojas, siekdamas nustatyti automobilio rinkos vertę, parinko 7 palyginamuosius objektus, kurių rida yra nuo 53 000 km iki 110 000 km. Vertinimo ataskaitos aiškinamajame rašte nurodyta, kad „vidutinė statistinė rida 2012 metų, t. y. 5 metų transporto priemonei su 1995 cm³ varikliu yra 90 000 km. Transporto priemonės rinkos vertė buvo apskaičiuota septynių turimų transporto priemonių vertes (prie vidutinės statistinės ridos 90 000 km) susumavus ir padalinus iš septynių. Gauta vidutinė rinkos vertė yra 22 449,5 Eur. Įvertinant tikrosios 207 712 km ir normuotos vidutinės statistinės ridos 90 000 km skirtumą, kuris yra 117 715 km didesnis už vidutinę statistinę ridą, taikomas artimiausias – 15 procentų pataisos koeficientas.“ Remdamasis surinktais duomenimis apie palyginamuosius objektus ir taikydamas Instrukcijos 9 punkte nustatytus korekcijos koeficientus, vertintojas nustatė 19 082,08 Eur automobilio rinkos vertę.

Svarbu pažymėti, kad draudikas turto vertintojo nustatytos 90 000 km automobilio statistinės ridos, reikšmingos automobilio rinkos vertei, neginčijo. Draudikas iš esmės tik ginčijo įvykio metu nustatytą 42 374 km automobilio ridą, kuri, draudiko teigimu, remiantis draudiko surinktais duomenimis apie tikrąją automobilio ridą, yra galimai suklastota.

Kaip minėta, turto vertintojas nesivadovavo duomenimis, kad automobilio rida – 42 374 km. Vertindamas palyginamuosius objektus, jis rėmėsi informacija, kad automobilio rida – 207 712 km. Draudikas pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, kad draudiko gauti duomenys apie automobilio 207 712 km ridą pagrindžia, kad tokia automobilio rida buvo ne vertinimo metu, o 2015 m. spalio mėnesį. Svarbu pažymėti, kad draudikas nepateikė jokių šiuos savo teiginius pagrindžiančių objektyvių įrodymų (pvz., 2015 m. spalio mėnesį atliktos automobilio techninės apžiūros rezultatų kortelės duomenų, UAB „Krasta auto“ atstovo paaiškinimų apie nustatytą 207 712 km automobilio ridą ir kt.), kurie paneigtų Vertinimo ataskaitoje nurodytas aplinkybes, kad, UAB „Krasta auto“ duomenimis, tikroji 207 712 km automobilio rida buvo vertinimo dieną. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo draudiko nurodytų aplinkybių, kad 207 712 km automobilio rida buvo 2015 metų spalio mėnesį, o ne vertinamuoju laikotarpiu laikyti pagrįstomis.

Atsižvelgiant į Lietuvos bankui pateiktų draudiko eksperto 2017 m. lapkričio 3 d., 2017 m. lapkričio 17 d. ir 2017 gruodžio 1 d. sudarytų Transporto priemonės vidutinės vertės skaičiuočių, taikant lyginamosios vertės metodą, duomenis, pažymėtina, kad šiose skaičiuotėse, skirtingai nei Vertinimo ataskaitoje, nėra nurodyta duomenų apie draudiko eksperto nustatytą statistinę automobilio ridą ir pagal šios ridos skirtumą su draudiko eksperto parinktuose palyginamuosiuose objektuose nurodytomis ridomis taikytą vidutinės automobilio vertės korekcijos koeficientą (skaičiuotėse tik nurodomas korekcijos koeficientas dėl ridos, nepateikiant paaiškinimų apie šio koeficiento apskaičiavimą ir nenurodant, ar pataisos koeficientai buvo taikomi, atsižvelgiant į vertintojo nustatytą automobilio statistinę ridą). Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad draudiko eksperto pateiktuose automobilio rinkos vertės apskaičiavimuose, taip pat draudiko pateiktuose paaiškinimuose nebuvo nurodyta aplinkybių apie konkrečią draudiko nustatytą automobilio ridą prieš įvykį (draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi tik nurodė, kad draudiko ekspertas vadovavosi duomenimis apie „galimą automobilio ridą 2017 metais“, tačiau nenurodė konkretaus automobilio ridos dydžio, reikšmingo tikrosios ir vidutinės statistinės ridos skirtumui pagal Instrukcijos 9 punkto sąlygas palyginti). Atsižvelgiant į tai, kad draudikas objektyviais įrodymais nepaneigė, jog turto vertintojas vadovavosi nepagrįstais duomenimis apie 207 712 km automobilio ridą, nėra pagrindo draudiko nurodytų aplinkybių, kad draudiko ekspertas vadovavosi tikslesniais duomenimis apie automobilio ridą, laikyti pagrįstomis. Be to, Lietuvos bankui įvertinus pateiktų dokumentų ir paaiškinimų visumą, darytina išvada, kad draudikas neįrodė, kad turto vertintojas neteisingai apskaičiavo rinkos vertę, „dirbtinai parinkdamas didesnę vertę turinčius objektus“.

Remiantis Vertinimo ataskaitos duomenimis, pažymėtina, kad joje yra pateikti išsamūs paaiškinimai apie nustatytą automobilio ridą ir rinkos vertę. Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad turto vertintojas automobilio rinkos vertę apskaičiavo įvertinęs visus Instrukcijos 9 punkte nurodytus rinkos vertės koregavimo koeficientus, t. y. įvertino ne tik automobilio tikrąją ridą, bet ir automobilio išorinę išvaizdą, išlaikymą, panaudojimo paskirtį, savininkų skaičių, papildomą įrangą, gerinančio transporto priemonės techninę būklę remonto išlaidas, nepataisytus arba netvarkingai pataisytus defektus ir kitus įtakos turinčius faktorius. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Vertinimo ataskaitos duomenys apie automobilio rinkos vertę yra išsamesni ir detalesni nei draudiko eksperto atlikti ir ne kartą koreguoti automobilio rinkos vertės skaičiavimai.

Remiantis Lietuvos banko nustatytais aplinkybėmis, kad draudikas nepateikė objektyvių įrodymų, kurie nuginčytų Vertinimo ataskaitą, ir įvertinus aplinkybę, kad duomenys apie draudiko eksperto atliktus automobilio rinkos skaičiavimus yra neišsamūs ir kad draudiko eksperto nustatytos automobilio rinkos vertės buvo ne kartą tikslintos dėl draudiko eksperto skirtingų nei vertinamas automobilis palyginamųjų objektų parinkimo, darytina išvada, kad, apskaičiuojant draudimo išmokos dydį, turi būti vadovaujama ne draudiko eksperto nustatytais, o Vertinimo ataskaitoje nurodytais duomenimis apie 19 082,08 Eur automobilio rinkos vertę.

Dėl pareiškėjo reikalavimo išmokėti papildomą 1 282,08 Eur draudimo išmoką pagrįstumo

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėjui 2017 m. gruodžio 11 d. buvo išmokėta 11 832 Eur draudimo išmoka, atlyginanti žalą dėl automobilio sunaikinimo. Pareiškėjas nesutiko su draudiko išmokos dydžiu, todėl, vadovaudamasis Vertinimo ataskaita, kelia reikalavimą išmokėti papildomą 1 282,08 Eur draudimo išmoką.

Kaip minėta, Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Lietuvos bankui pateikti dokumentai patvirtina, kad pareiškėjui išmokėta 11 832 Eur draudimo išmoka buvo apskaičiuota pagal 2017 m. gruodžio 1 d. draudiko eksperto nustatytos 17 800 Eur automobilio rinkos vertės ir nustatytos 6 028 Eur likutinės vertės skirtumą. Atsižvelgiant į pareiškėjo reikalavimą išmokėti papildomą 1 282,08 Eur draudimo išmoką, pažymėtina, kad šią draudimo išmokos sumą sudaro skirtumas tarp turto vertintojo nustatytos 19 082,08 Eur ir draudiko eksperto nustatytos 17 800 Eur automobilio rinkos verčių. Kadangi pagal Taisyklių 14 punkto sąlygas draudimo išmoka, atlyginanti žalą dėl automobilio sunaikinimo, turi būti skaičiuojama pagal automobilio rinkos ir likutinės verčių skirtumą, todėl pareiškėjo reikalavimas išmokėti pagal turto vertintojo ir draudiko eksperto nustatytų rinkos verčių skirtumą apskaičiuotą papildomą draudimo išmoką negali būti laikomas pagrįstu.

Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju, remiantis Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visuma, buvo nustatyta, kad žala dėl automobilio sunaikinimo turi būti skaičiuojama pagal turto vertintojo nustatytą 19 082,08 Eur automobilio rinkos vertę, papildoma draudimo išmoka turi būti apskaičiuota, vadovaujantis duomenimis apie turto vertintojo nustatytą automobilio vertę. Remiantis Taisyklių 14 punkto sąlygomis, įtvirtinančiomis žalos dėl turto sunaikinimo apskaičiavimo pagal automobilio rinkos ir likutinės verčių skirtumą nuostatas, pažymėtina, kad Instrukcijos 69 punkte nustatyta, kad apgadintos transporto priemonės likutinė vertė skaičiuojama vadovaujantis nesugadintų pagrindinių jos dalių, kurias galima panaudoti (realizuoti), suminės vertės nustatymo principu. Instrukcijos 70 punkte įtvirtinta nesugadintos transporto priemonės dalies vertės apskaičiavimo formulė, pagal kurią, apskaičiuojant galimos panaudoti (realizuoti) dalies vertę, be kitų duomenų, taip pat yra naudojami duomenys apie transporto priemonės vardinę rinkos vertę iki apgadavimo. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad 2017 m. gruodžio 1 d. draudiko eksperto apskaičiuota 6 028 Eur automobilio likutinė vertė buvo nustatyta, vadovaujantis duomenimis apie draudiko eksperto apskaičiuotą 17 800 Eur automobilio rinkos vertę, darytina išvada, kad automobilio likutinės vertės dydis turi būti perskaičiuotas,

vadovaujantis Vertinimo ataskaitos duomenimis apie 19 082,08 Eur automobilio rinkos vertę, reikšmingą nesugadintų transporto priemonės dalių vertėms apskaičiuoti ir pagal šių verčių sumą automobilio likutinei vertei nustatyti. Darytina išvada, kad draudikui kyla pareiga pareiškėjui išmokėti papildomą draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl automobilio sunaikinimo, kuri turi būti apskaičiuota pagal automobilio rinkos vertės (19 082,08 Eur) ir draudiko pagal šios automobilio rinkos vertės duomenis perskaičiuotos automobilio likutinės vertės skirtumą.

Dėl turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Vertinant ginčo šalių argumentus dėl turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo, pažymėtina, kad pareiškėjas reikalavimą atlyginti 150 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų grindė patirtų išlaidų faktu (2017 m. lapkričio 23 d. pinigų priėmimo kvito kopija), nurodydamas, kad šias išlaidas patyrė dėl draudiko sutartinių pareigų nustatyti tikslią žalą dėl automobilio sunaikinimo netinkamo vykdymo. Draudikas, siekdamas nuginčyti pareiškėjo pateikto reikalavimo pagrįstumą, teigė, kad pareiškėjo patirtos turto vertintojo samdymo išlaidos nebuvo būtinos, nes draudikas tinkamai vykdė sutartinius įsipareigojimus. Be to, draudiko teigia nesivadovavęs Vertinimo ataskaita. Draudikas pabrėžė, kad pagal TPVCADĮ 15 straipsnio 3 dalį, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į turto vertintoją, o vertintojo samdymo išlaidos yra atlyginamos, tik draudikui neįvykdžius pareigos įstatyme nustatytais terminais apžiūrėti dėl draudžiamojo įvykio sugadintą transporto priemonę.

Pažymėtina, kad TPVCAPD įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, tačiau šiame straipsnyje nėra nurodyta, kad asmuo neturi teisės reikalauti nuostolių atlyginimo, jeigu paaiškėja, kad draudikas netinkamai įvykdė savo prievoles ir dėl to nukentėjęs trečiasis asmuo turėjo papildomų (įrodinėjimo) išlaidų. Manytina, kad minėta teisės norma reiškia, kad nukentėjęs trečiasis asmuo, abejojantis dėl draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos dydžio, turi teisę bet kada savo iniciatyva ir savo lėšomis kreiptis į turto vertintoją, tačiau draudikas neprivalo atlyginti kiekvieno nukentėjusio trečiojo asmens, norinčio patikrinti draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos dydžio pagrįstumą, turėtų išlaidų. Tokiu būdu įstatymų leidėjas užtikrino, kad nukentėję tretieji asmenys kreiptųsi į turto vertintoją tik turėdami pagrįstų abejonių dėl draudimo išmokos apskaičiavimo. Jeigu, atlikus turto vertinimą, paaiškėja, kad draudiko nustatytas draudimo išmokos dydis turi būti perskaičiuotas, nukentėjęs asmuo turi teisę reikalauti atlyginti jo turėtas išlaidas bendra teisės aktuose nustatyta nuostolių atlyginimo tvarka.

Remiantis bendrosiomis civilinę atsakomybę reglamentuojančiomis teisės normomis, pažymėtina, kad asmuo, padaręs žalą, turi ją atlyginti (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.245, 6.256, 6.263 ir kiti straipsniai). CK 6.249 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad, be tiesioginių nuostolių ir negautų pajamų, į nuostolius įskaičiuojamos protingos išlaidos, susijusios su žalos įvertinimu.

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nustatyta, kad pareiškėjas patyrė įrodinėjimo išlaidų, siekdamas tinkamai įvertinti žalos dydį. 2017 m. lapkričio 6 d. pareiškėjas elektroniniu paštu gavo 2017 m. lapkričio 3 d. Išvadą apie transporto priemonės likutinę vertę. Nesutikdamas su draudiko eksperto nustatyta automobilio rinkos vertės dydžiu, pareiškėjas 2017 m. lapkričio 17 d. elektroniniu paštu draudiko ekspertui pateikė duomenis apie automobilio rinkos vertę pagrindžiančius palyginamuosius objektus. Svarbu pažymėti, kad 2017 m. lapkričio 17 d. elektroniniu paštu draudiko ekspertas pareiškėją informavo apie 2017 m. lapkričio 3 d. nustatytą netikslią automobilio rinkos vertę (apie automobilių pardavimo sandoriams palyginti surinktus netikslius duomenis, neįvertinant dalies automobilio parametrų) ir perskaičiuotą žalos dydį. Pareiškėjui kilo pagrįstų abejonių, ar draudiko ekspertas tinkamai nustatė 2017 m. lapkričio 17 d. perskaičiuotą automobilio rinkos vertę. Kadangi padarytai žalai nustatyti reikalingos specifinės žinios, pareiškėjas pagrįstai kreipėsi į turto vertintoją.

Svarbu pažymėti, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl žalos dydžio, bendradarbiavo su draudiku, teikdamas reikšmingus įrodymus (duomenis apie sugadintam automobiliui tapačius

palyginamuosius objektus) ir prieš kreipimąsi į turto vertintoją siekė išspręsti nesutarimą su draudiku dėl draudiko eksperto nustatytos netikslios automobiliui padarytos žalos. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali pagrįsti draudiko nurodytų aplinkybių, kad pareiškėjas į turto vertintoją kreipėsi savo iniciatyva, o ne siekdamas nuginkčyti draudiko atliktą žalą dėl automobilio sunaikinimo įvertinimą, darytina išvada, kad draudiko teiginiai, jog turto vertintojo samdymo išlaidos nebuvo būtinos, yra nepagrįsti.

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, kad Vertinimo ataskaitos pateikimas nelėmė draudiko sprendimo pakeisti žalos dydį, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad, gavęs Vertinimo ataskaitą, draudiko ekspertas perskaičiavo 2017 m. lapkričio 17 d. nustatytą žalą dėl automobilio sunaikinimo dydį ir pareiškėjui 2017 m. gruodžio 1 d. raštu pateikė paaiškinimus apie automobilio rinkos vertės koregavimo pagal turto vertintojo nustatytus lyginamųjų objektų parametrus priežastis. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus aplinkybę, kad draudikas objektyviais įrodymais nenuginčijo Vertinimo ataskaitos, darytina išvada, kad turto vertinimas buvo reikšmingas, siekiant nustatyti tikslų ir teisingą įvykio metu padarytos žalos dydį. Todėl, remiantis nustatytomis aplinkybėmis, pažymėtina, kad pareiškėjas 150 Eur turto vertinimo samdymo išlaidas patyrė įrodinėdamas dėl įvykio patirto nuostolio dydį.

Nagrinėjamu atveju draudikas nenurodė aplinkybių ir Lietuvos bankui nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad pareiškėjo reikalaujamos atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidos neatitinka rinkos kainų. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo patirtos turto vertintojo samdymo išlaidos atitinka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 20 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002, įtvirtintus nuostolius, kaip nukentėjusiojo asmens padarytų išlaidų, požymius, t. y. jos laikytinos protingomis, priverstinėmis ir būtinomis. Remiantis nustatytomis aplinkybėmis ir vadovaujantis CK 6.249 straipsnio 4 dalies 2 punktu, pažymėtina, kad į pareiškėjo dėl įvykio patirtus nuostolius taip pat turi būti įskaičiuotos 150 Eur turto vertintojo samdymo išlaidos.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjo A. K. reikalavimus ir rekomenduoti draudikui:

1.1. išmokėti pareiškėjui papildomą draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl automobilio sunaikinimo, kuri turi būti apskaičiuota pagal 19 082,08 Eur automobilio rinkos vertės ir draudiko pagal šios automobilio rinkos vertės duomenis perskaičiuotos automobilio likutinės vertės skirtumą.

1.2. atlyginti pareiškėjui 150 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Kredito ir mokėjimo paslaugų priežiūros skyriaus
viršininkė, pavadojanti Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė